

Torsdagen den 19 september

Kl. 12.00–12.43
14.00–15.07

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 29 augusti och för den 5 september justerades.

§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2019/20:1

Utgiftsområde 1 till konstitutionsutskottet

Utgiftsområde 2 och 25–27 till finansutskottet

Utgiftsområde 3 till skatteutskottet

Utgiftsområde 4 till justitieutskottet

Utgiftsområde 5 och 7 till utrikesutskottet

Utgiftsområde 6 till försvarsutskottet

Utgiftsområde 8 och 10–12 till socialförsäkringsutskottet

Utgiftsområde 9 till socialutskottet

Utgiftsområde 13 och 14 till arbetsmarknadsutskottet

Utgiftsområde 15 och 16 till utbildningsutskottet

Utgiftsområde 17 till kulturutskottet

Utgiftsområde 18 till civilutskottet

Utgiftsområde 19, 21 och 24 till näringsutskottet

Utgiftsområde 20 och 23 till miljö- och jordbruksutskottet

Utgiftsområde 22 till trafikutskottet

Propositionen i övrigt till finansutskottet

2019/20:2 till finansutskottet

§ 3 Svar på interpellation 2018/19:305 om markering av Irans övergrepp mot hbtq-personer

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Fredrik Malm har frågat mig om vilka konkreta åtgärder eller sanktioner jag lyfte och klargjorde att Sverige är beredda att vidta – om dialogen med den iranska regimen visar sig vara fruktlös – i min diskussion med Irans utrikesminister.

Situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran är fortsatt mycket allvarlig, vilket också gäller den svåra situationen för hbtq-personer. Detta tas bland annat upp i UD:s rapport om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Iran som publicerades i april 2017.

Frågor om skyddet av och respekten för mänskliga rättigheter är centrala i Sveriges relation med Iran. Vi arbetar löpande med dessa frågor och tar upp mänskliga rättigheter i alla våra politiska kontakter med landet. Vikten av mänskliga rättigheter, inklusive hbtq-personers fulla åtnjutande av dessa, var också en viktig del av mina diskussioner med Irans utrikesminister Javad Zarif under hans besök i Sverige den 20–21 augusti. Vi hade en uppriktig dialog där jag tydligt framförde regeringens oro över situationen för mänskliga rättigheter i Iran.

Utöver den bilaterala dialogen arbetar Sverige också löpande med dessa frågor i FN och genom EU för att på så sätt stärka respekten för de mänskliga rättigheterna i Iran.

Det är viktigt att markera mot individer och stater som är ansvariga för kränkningar av mänskliga rättigheter. Inom EU förlängdes i april restriktiva åtgärder, i form av frysning av tillgångar och ekonomiska resurser samt reserestriktioner, mot personer som är ansvariga för allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter i Iran. Sedan 2011 råder det inom EU också förbud mot export till Iran av utrustning som kan användas för internt förtryck och utrustning för övervakning av telekommunikation. Det finns även ett internationellt vapenembargo mot Iran.

För att kunna påverka andra är det viktigt med dialog, inklusive med länder som har ett annat synsätt än vad Sveriges regering har. Att isolera länder som inte delar våra värderingar är inte någon lösning.

Den svenska regeringen kommer att fortsätta ha en rak dialog med iranska företrädare i frågan om MR-situationen i landet, inklusive hbtq-personers situation. Sverige kommer också att fortsätta vara en tydlig röst för allas lika värde inom EU och FN.

Anf. 2 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Först och främst får jag välkomna Ann Linde hit som ny utrikesminister! Det är ett av de finaste, viktigaste och mest ansvarsfulla politiska ämbeten som finns i landet. Jag hoppas verkligen att vi från riksdagens och utrikesutskottets sida framöver kommer att ha en bra dialog – det har vi haft tidigare också – med utrikesministern så att Sverige kan bidra mer till att främja viktiga värden som demokrati, mänskliga rättigheter och så vidare runt om i världen. Det är så många människor där ute som på olika sätt sätter sina förhoppningar till att länder som Sverige ska vara en tydlig röst. Det måste vi fortsätta vara.

Jag vill tacka för svaret på min interpellation. När den skrevs riktades den till Margot Wallström som då var utrikesminister, och den hade att göra med det besök som vi hade för en tid sedan av Javad Zarif som är utrikesminister i den islamiska republiken Iran. Det är viktigt att Sverige lyfter fram frågor om mänskliga rättigheter – därom är vi självklart helt överens. Vi är förstas helt överens om, skulle jag säga, vad begreppet mänskliga rättigheter inbegriper enligt oss i Sverige.

Herr talman! Det är här det blir lite knepigt, för utrikesminister Ann Linde och jag som riksdagsledamot och de allra flesta i Sverige har en annan syn på mänskliga rättigheter än vad den iranska regimen har. För

oss är det självklart att hbtq-rättigheter *är* en mänsklig rättighet, men den uppfattningen delar inte den iranska regimen, och särskilt inte utrikesministern som var här och som fortfarande förespråkar dödsstraff för homosexuella.

Herr talman! I svaret från utrikesministern sas: ”Vikten av mänskliga rättigheter, inklusive hbtq-personers fulla åtnjutande av dessa, var också en viktig del av mina diskussioner med Irans utrikesminister Javad Zarif under hans besök i Sverige.”

Jag önskar ett litet förtydligande. Nämnde regeringen uttryckligen hbtq-rättigheter under samtalen med den iranska utrikesministern? Eller ansåg regeringen att detta så att säga var inbegripet i en vidare definition av mänskliga rättigheter? Det här är en väldigt viktig distinktion, herr talman, för det är viktigt när det gäller en regim som Iran som inte erkänner att homosexuella omfattas av mänskliga rättigheter att vi explicit nämner just hbtq-rättigheterna i samtalen.

Jag önskar alltså ett förtydligande rörande om regeringen verkligen gjorde detta. Givetvis undrar jag också om regeringen uttryckligen fördömde att den iranska regimen har dödsstraff för homosexuella och hänger homosexuella i lyftkranar. Det är bland de mest barbariska straff som man kan utsätta människor för.

Anf. 3 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Tack så mycket för lyckönskningen, Fredrik Malm! Jag ska göra mitt bästa för att leva upp till förväntningarna.

Som jag sa fortsätter Sverige att kräva att Iran respekterar de mänskliga rättigheterna. Utöver att vi har bilaterala kontakter arbetar vi systematiskt och löpande med de här frågorna genom EU och FN i kontakter med iranska företrädare. Det tål att upprepas att Sverige tar upp MR i alla politiska kontakter med Iran. Vi kommer att fortsätta vara tydliga och ha en uppriktig dialog med iranska företrädare om MR-läget i landet, inklusive situationen för hbtq-personer.

Jag kan svara direkt på frågan från Fredrik Malm: Ja, vi tog explicit upp frågan om hbtq-personer. De kan inte vara öppna med sin sexuella läggning, och deras existens förnekas officiellt. Samkönat sexuellt umgänge är i Iran belagt med stränga straff, från spöstraff ända upp till dödsstraff. Allt det här är naturligtvis allvarligt nog, även om det är ovanligt att dödsstraff utdöms. Den omfattande tillämpningen av dödsstraff i Iran, inklusive dödsstraff för minderåriga, är över huvud taget mycket bekymmersam. EU är en drivande aktör för att avskaffa dödsstraffet, och där är vi från Sveriges sida väldigt aktiva.

När det gäller vår hållning till dödsstraff är den känd. Det är omänskligt, grymt, oåterkalleligt och strider mot de mänskliga rättigheterna. Vi fördömer därför dödsstraffets tillämpning i alla dess former.

Antalet avrättningar i Iran föll med omkring 50 procent 2018 efter en reviderad lagstiftning som begränsar tillämpning av dödsstraff i narkotikarelaterade fall till att omfatta bara de grävsta formerna av narkotikabrott. Tidigare utdömda men ej genomförda dödsstraff ses nu över från fall till fall.

Anf. 4 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Jag vill tacka utrikesministern för svaret. Jag välkomnar verkligen att Sverige explicit nämmer hbtq-personers rättigheter och att man inte bara luddar till det så att det faller lite vid sidan av.

När det gäller den övergripande frågan är vi förstås helt överens; ett land som Sverige måste kunna föra en dialog även med regimer som är hårdhänta och odemokratiska. Vi vill givetvis försöka påverka länder.

Det var mot bakgrund av det som jag ställde min fråga i interpellationen. Om det visar sig att dialogen och de samtal man för med regimen inte leder någon vart – om Iran till exempel fortsätter sätta elchocker under fotsulorna på oliktankande, avrätta homosexuella och begå oerhört omfattande förtryck gentemot sin befolkning – vad är Sverige berett att göra då? Om dialogen inte leder någonvart måste vi ha ett svar på det.

Vill vi då ha mer sanktioner? Vill vi då vidta någon annan typ av åtgärd? Vill vi då öka vårt stöd till den demokratiska oppositionen? Vad vill vi göra? Om vi sätter allt vårt hopp till att försöka påverka en djupt diktatorisk regim till det bättre och det visar sig inte leda någonvart måste vi kunna vidta andra åtgärder.

Herr talman! Jag upplever inte att jag fick något egentligt svar av utrikesministern på den frågan. Därför får jag ställa den igen: Vad gör Sverige om dialogen med den iranska regimen inte leder någonvart?

Detta är förstås oerhört angeläget just nu. Förtrycket i Iran tenderar inte att minska. Även om antalet avrättningar har minskat är förtrycket i landet oerhört brutalt och omfattande. Det är i praktiken ett apartheidsystem mot kvinnor. Minoriteter, egentligen alla invånare, utsätts för mycket svåra förföljelser. Man tillämpar barbariska straff i form av stening, man hänger folk i lyftkranar på stora torget i städer och man lyssnar inte till omvärldens protester. Man har personer arresterade under mycket långa perioder med en omvittnat oerhört brutal tortyr. All tortyr är dålig, men den iranska tortyren är fruktansvärd, till exempel i Evinfängelset i Teheran.

Det finns inga som helst tecken på att dialogen allena, som Sverige omhuldar så mycket, egentligen leder någonvart. Den är i och för sig viktig, men det krävs att man också tittar i den utrikespolitiska verktygslådan efter andra verktyg att använda mot den iranska regimen.

Herr talman! Utrikesministern nämner de olika sanktioner som har genomförts mot personer i den iranska regimen. Det är mycket riktigt. De infördes 2011, med hjälp av den tidigare alliansregeringen. Men de gäller inte några politiker. Och det är politiker som skulle kunna ändra den i Iran drakoniska lagstiftningen med omfattande förföljelser. Sanktionerna gäller personer med kopplingar till militären och så vidare. Det är mycket bra att de är belagda med respektive åtgärder. Men det är inte särskilt många politiker på sanktionslistan. Jag tror inte att det är någon.

Anf. 5 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Jag har ingen annan uppfattning än Fredrik Malm när det gäller hur förfärligt det är med dödsstraffen, tortyren och det som sker mot oliktankande i Iran. Men frågan är vad man ska göra åt det.

Jag menar, till skillnad från Fredrik Malm, att det har spelat roll att det har varit ett stort tryck, inte bara från Sverige utan från hela EU, när det gäller till exempel dödsstraffet. Det är ingen liten sak att antalet dödstraff har minskat med 50 procent.

En mycket konkret sak som vi har gjort är att statsministern och jag själv, när vi besökte Iran 2017 med en delegation, överlämnade en lång lista på fackliga representanter som var fängslade. Vid det här besöket fick vi veta att merparten av de personerna är nu släppta.

Det är inte heller bara sanktioner mot enskilda personer. Det handlar också om EU:s viktiga förbud mot export till Iran av utrustning som kan användas för internt förtryck och utrustning för övervakning av telekommunikation.

Hjälper det om man säger att vi i stället ska ha en isoleringspolitik? När man har haft isoleringspolitik har det inte hjälpt. Det har snarare gjort situationen värre när det gäller mänskliga rättigheter eftersom man inte har något tryck. Det är när man har haft en dialog som man har kunnat se vissa förbättringar.

MR-situationen är, som jag har upprepat flera gånger, oerhört allvarlig även med en reformvänlig regering på plats. Men om det skulle komma en ännu mer konservativ regering på plats och landet skulle isoleras tror jag att situationen för till exempel hbtq-personer, kvinnor och fackligt och politiskt aktiva skulle bli värre eftersom de konservativa krafterna ännu mer aktivt motarbetar frågan om mänskliga rättigheter. Jag tror att det är bättre att ha en något mer reformvänlig regering än en ännu mer konservativ regering, vilket ofta blir fallet med isolering.

Jag skulle vilja passa på att ta upp frågan om diskriminering av kvinnor och flickor. Det är också en sak som vi ständigt tar upp i dialogen med Iran.

Anf. 6 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Jag lyssnar till utrikesministern och slås av att man på ett banalt sätt ställer den dialoginriktade approach som den svenska regeringen har gentemot Iran mot att ha någon sorts total isolering av den iranska regimen. Jag förespråkar inte det. Jag har inte sett att några starka röster här förespråkar en sorts total isolering av den iranska regimen.

Herr talman! Jag upplever däremot att man tillerkänner dialogen betydligt större möjligheter än den har för att faktiskt bidra till förändring. Den huvudsakliga motsättningen i iransk politik är inte om en regering betraktas som mer reforminriktad eller mer konservativ. Den stora skiljelinjen i Iran går mellan regimen och befolkningen. En liten fundamentalistisk klick av befolkningen utgör en regim som förföljer tiotals miljoner iranier varje dag.

Om man betraktar den nuvarande iranska regeringen som reforminriktad bör man vara medveten om att utrikesministern som var här, och som vår utrikesminister betraktar som reformist, bara två veckor innan han kom till Sverige svarade direkt på en journalists fråga att han anser att det är rätt att avrätta homosexuella. Jag kan inte se att det är särskilt reformistiskt att vilja döda homosexuella. Det är en fruktansvärd värdering, som vittnar om ett barbari och ett tyranni som vi inte kan stå tysta inför.

Därmed tror jag ändå att den här debatten kommer att fortsätta framöver.

Anf. 7 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Sveriges position vad gäller respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer är, som jag nu har sagt flera

gånger, tydlig. Vi kritiserar upprepade gånger Iran för bristerna. Utöver hbtq-personernas situation gäller det exempelvis tillämpningen av dödsstraff, diskriminering av kvinnor och flickor, fackliga rättigheter och den bristande respekten för minoriteternas fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter i Iran.

Jag vill avsluta med att återigen understryka med vilket allvar jag ser på hbtq-personers situation i Iran. Vi, och jag, kommer fortsättningsvis att regelbundet ta upp frågan med Iran.

Förändring kräver dialog. Jag tror tyvärr att särskilt situationen för hbtq-personer kommer att ta oerhört lång tid att förbättra i Iran. Men jag kan inte se alternativet till hur det är nu: att vi förutom att ha sanktioner, som vi har genom EU, också har en dialog. Om vi ska kunna påverka måste vi också kunna ha möjlighet att påtala sådant som vi tycker är ett oacceptabelt beteende eller oacceptabla lagar, till exempel mot hbtq-personer.

Jag vill tacka Fredrik Malm för att min första interpellation som utrikesminister handlade om just hbtq-personers rättigheter. Det är en fråga som jag har jobbat med sedan 90-talet, och jag känner starkt för den. Det gör att jag hoppas att Fredrik Malm kan tro på mig när jag säger att jag tar detta på stort allvar och verkligen tar upp det i dialogen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 4 Svar på interpellation 2018/19:315 om hjälpmedel till elever som skriver nationella prov

Anf. 8 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Roger Haddad har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta så att alla elever, även de med dyslexi, ska ha en chans att klara de nationella proven, samt vilka konkreta åtgärder i form av ändring i skollagen eller instruktion till skolmyndigheterna som regeringen avser att vidta för att lösa problemet med att alla elever under vissa moment inte får använda hjälpmedel i samband med att de skriver nationella prov.

Låt mig börja med att slå fast att skollagen är tydlig med att alla elever har rätt till den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av sin funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

Ett sätt för skolan att få information om att en elev kan vara i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd är genom resultat på de nationella proven. Det är bland annat därför viktigt att eleverna får genomföra proven på ett sätt som gör att de kan visa hur deras kunskaper och förmågor förhåller sig till kunskapskraven.

För vissa elever innebär detta att proven behöver anpassas i samband med genomförandet, till exempel genom förlängd provtid. Det är Statens skolverk som på regeringens uppdrag ansvarar för de nationella proven, och i sin information om proven framhåller Skolverket att sådana anpassningar måste utgå från varje elevs förutsättningar och att det därför inte går att generellt slå fast vilka anpassningar som ska göras i olika fall. Som

stöd finns det i stället exempel på anpassningar i lärarinformationen till respektive prov. Skolverket framhåller även att det är viktigt att skolan genomför anpassningar så att provet fortfarande prövar de kunskaper och förmågor som respektive delprov avser att pröva.

Det pågår nu ett arbete med att digitalisera de nationella proven. I det uppdrag som regeringen har gett Skolverket ingår att de ska sträva efter att säkerställa provens tillgänglighet och användbarhet för alla elever, inklusive elever med funktionsnedsättning, för att inte begränsa elevers möjlighet att visa sina kunskaper i provsituationen.

I sammanhanget vill jag även passa på att nämna att Skolverket nu arbetar med förslag till reviderade kurs- och ämnesplaner, bland annat för att göra kunskapskraven mindre omfattande och detaljerade. Detta skapar förutsättningar för mer rättvisande och likvärdiga betyg. Det minskar även det uppmärksammade problemet att en elev kan få ett lägre betyg bara för att enstaka detaljer i kunskapskraven inte är uppfyllda, något som bland annat kan vara problematiskt för elever med vissa funktionsnedsättningar.

Anf. 9 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Tack, utbildningsminister Anna Ekström, för svaret på min interpellation!

Liberalerna är väldigt bekymrade över situationen vad gäller stödet till de elever med särskilda behov som i dag inte får rätt hjälp och tillräcklig hjälp i undervisningen under sin skolgång. Det gäller i synnerhet en så viktig situation som när man skriver nationella prov, som sker vid tre tillfällen: i årskurs 3, 6 och 9. I sexan och nian får man även betyg, herr talman, vilket visar att det är ännu viktigare att man har en chans, som jag uttrycker det i min interpellation, att lyckas tillgodoräkna sig kunskaperna men också har en realistisk chans att uppnå de betyg som alla andra elever har.

Jag har nog aldrig blivit kontaktad så mycket och fått så många reaktioner som under den period då jag har uppmärksammat frågan jämfört med något annat skolpolitiskt ärende. I utbildningsutskottet och som skolpolitiker jobbar jag med alla frågor. Men detta har sannerligen engagerat många skolmänniskor och föräldrar. Det säger jag ärligt till utbildningsministern och herr talmannen.

Även många privatpersoner har hört av sig om privata situationer för att berätta om brister. Det gäller generella brister i skolans stöd för deras barn, men i synnerhet brister i stödet om man har någon funktionsnedsättning. Specifikt har man även hört av sig om det som är temat för denna interpellation, det vill säga läs- och skrivsvårigheter.

Liberalerna försökte under sommaren, innan riksdagen öppnade, att uppmärksamma problemet genom att skicka ett brev till ministern. Interpellationssvaret överensstämmer i princip med det brevsvaret vi fick från Utbildningsdepartementet. I huvudsak handlar det om att man digitaliserar de nationella proven. Man ser även över kurs- och ämnesplanerna.

Min fråga till utbildningsministern är om hon och regeringen bedömer att en digitalisering av de nationella proven kommer att lösa problemet med att vissa elever – i detta fall de med dyslexi – inte kan få ha vissa hjälpmedel. Min andra fråga kvarstår: Bedömer regeringen att de reviderade kurs- och ämnesplaner som Skolverket, Utbildningsdepartementets och ministerns egen myndighet, gör kommer att leda till en situation,

kanske från och med nästa hösttermin, då vi inte längre har exempel på elever som känner sig diskriminerade eller förbisedda? Från att man har varit van vid att ha rätt till olika slags hjälpmedel under den vanliga skolgången kan allting plötsligt bara ryckas bort när det är dags för det nationella provet.

Vi är väldigt bekymrade över denna utveckling. Liberalerna tror inte att vare sig en digitalisering av de nationella proven eller enbart den revidering som Skolverket genomför i sig ska lösa situationen. Jag beklagar det, men vår bedömning i dag är att detta inte är tillräckligt.

Anf. 10 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, Roger Haddad, för frågorna! Jag har precis som Roger Haddad god och stor erfarenhet av att denna fråga verkligen engagerar. Även jag har genom åren haft kontakt med många föräldrar och lärare som verkligen är engagerade i frågan. Precis som Roger Haddad har jag haft flera kontakter med Dyslexiförbundet för att diskutera frågan.

Det jag vill förmedla med mitt svar är att detta är en fråga där vi försöker göra flera olika saker. Jag vill betona det arbete som görs av Skolverket med att digitalisera de nationella proven. Där ingår särskilt att Skolverket ska försöka ta fram sätt att digitalisera nationella prov så att elever med olika funktionsvariationer kan komma till sin rätt i provsituationen. Jag tror att det finns goda möjligheter att komma längre på den vägen.

Om Roger Haddads fråga är om jag i dag kan utlova att just det som diskuteras i interpellationen kommer att hanteras fullständigt är mitt ärliga svar att jag inte kan bedöma det i dag. Det får vi se när de digitaliserade nationella proven börjar komma på plats.

Det är också så att det arbete som Skolverket gör för att revidera kurs- och ämnesplaner kan ha betydelse i frågan. På Roger Haddads väldigt skarpa fråga om det kommer att lösa exakt den situation som beskrivs i interpellationen är återigen mitt ärliga svar att det är för tidigt att bedöma den saken.

Jag skulle vilja skicka tillbaka en fråga till Roger Haddad. Det vi diskuterar här är de nationella proven, som finns för att stödja betygsättningen i årskurs 6 och årskurs 9 och för att stödja bedömningen av elevernas kunskapsutveckling i årskurs 3. De nationella proven har hittills varit upplagda på ett sådant sätt att de prövar elevernas kunskaper och förmågor i förhållande till kunskapskraven. Jag vill fråga Roger Haddad om han har förslag på ändringar av kunskapskraven i just svenska. Vill Roger Haddad ändra beskrivningen av läsförståelse i kunskapskraven? Och vill Roger Haddad i förlängningen av sin fråga att vi ska sluta bedöma elevernas läsförståelse i grundskolan?

Anf. 11 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Liberalerna vidhåller att kunskapskraven och läsproven ligger fast. De nationella proven, som nästan är statens enda sätt att bedöma likvärdigheten och kvaliteten på nationell nivå när det gäller skolans resultat och utveckling, ligger också fast. Men därför blir det sorgligt och bekymmersamt när vissa elever inte får möjlighet att prövas fullt ut som andra elever.

Jag har tagit del av regeringens svar på interpellationen, men också bilagan jag fick till ett brev i somras kring den här frågan. Där säger man

visserligen att rektor kan besluta om att ge elever hjälpmedel och olika typer av stöd i samband med nationella prov. Men när vi har grottat lite grann i den här frågan under sommaren, herr talman, har det visat sig att detta inte är så vanligt, och när man väl gör så räknas inte det momentet vid slutbedömningen. Jag har pratat med flera personer, specialpedagoger och speciallärare, som intygar att det faktiskt i många fall är så att man helt enkelt inte rapporterar in det momentet om en elev i årskurs 6 har gjort läsprovet med hjälpmedel.

Det andra som jag tycker är beklagligt är om elever undantas från att göra det här momentet. Det finns en sådan möjlighet för Skolverket. Jag som skolpolitiker vill helst inte att den möjligheten aktiveras. Precis som det står i utbildningsministerns svar måste dessa elever få den här stimulansen. Vi pratar om att man ska ha höga förväntningar. Jag tror inte att eleven blir stimulerad eller peppad om man säger: Du behöver inte göra det här, för du har läs- och skrivsvårigheter. Jag tycker att det ger helt fel signal. Men dessa elever behöver tekniken och hjälpmedlen. Jag antar att det här är ett problem som flera länder kan ha, och de har kanske löst det. Vi bör därför titta internationellt på hur man har löst läsprövsmomentet för till exempel elever med dyslexi.

Herr talman! Även om interpellationen handlar om elever med läs- och skrivsvårigheter vill jag i sammanhanget passa på att säga att jag under våren och sommaren när jag lyft fram frågan fått framfört till mig att detta gäller generellt, att det finns generella brister i stödet för elever med funktionsnedsättningar. Många av de elever som under den normala skolgången i klassrummet har hjälpmedel får inte med sig dem i samband med provsituationen. Och det blir ännu viktigare att det fungerar i samband med de nationella proven, herr talman, när både regeringen och Liberalerna och hela skolpolitiken går åt ett håll där resultatet på det nationella provet kommer att vara ännu mer påverkande och ännu viktigare vid betygsättningen av eleverna.

Jag har inför debatten naturligtvis kontaktat Skolverket och pratat med högsta ansvarig, som har tolkningsföreträdare när det gäller de nationella proven. Deras bedömning, i dag i alla fall, är inte att översynen av kurs- och ämnesplanerna skulle lösa ut frågan. De är inte färdiga med översynen, men deras besked i augusti var att åtgärden i sig inte kommer att lösa problemet. Jag hoppas fortfarande att regeringen kan vidta nya åtgärder i syfte att hitta en lösning.

Anf. 12 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Det blir lite motsägelsefullt när Roger Haddad säger att vi ska ha kvar krav på läsförståelse i kunskapskraven i skolan, att vi ska ha kvar nationella prov som prövar förmågan i förhållande till de kunskapskrav som finns och att vi ska ha kvar ett system där de nationella proven ges på ett sådant sätt att de stöder betygsättningen. Det är ju just det här förhållandet som gör att frågan är komplicerad.

Roger Haddad brukar reta sig på att jag hänvisar till Jan Björklunds olika åtgärder och hans ansvar i utbildningspolitiken. Men Roger Haddad må ändå förlåta mig om jag citerar något ur svaret på en fråga som Jan Björklund fick från riksdagen under sin tid som utbildningsminister. Han skrev klart och tydligt: ”Det betyder att eleven inte kan lyssna på en text i ett prov istället för att läsa den, eftersom man då inte har provat förmågan

att läsa med flyt. Det finns dock andra sätt att ge eleven stöd, exempelvis kan eleven få längre provtid eller provet delas upp på flera tillfällen.” Vi har också möjligheten att se till att elever i enlighet med Skolverkets anvisningar får skriva prov med större text. Men svårigheten ligger just i att vi i våra kunskapskrav och i våra kursplaner har ett krav på att elever ska lära sig att läsa med flyt. Vi har också ett krav på att de nationella proven ska pröva elevernas förmåga i förhållande till kunskapskraven.

Jag är verkligen den första att erkänna att detta är en riktigt svår fråga. Det är en svår fråga för många elever, för många föräldrar och för många lärare och rektorer som är satta att fullgöra det som vi i riksdagen och regeringen har sagt åt dem att göra. De förtjänar ett starkt stöd från vår sida. Jag kommer att följa frågan noga. Men jag har fortfarande väldigt svårt att se hur en lösning ska kunna komma runt det förhållande att vi i våra kursplaner – som Roger Haddad här så klart och tydligt säger att han ställer upp på och vill ska finnas kvar – har krav på att elever ska lära sig att läsa med flyt och visa sin läsförmåga.

Jag hoppas att vi ska komma en bit på väg med de översyner som görs av Skolverket och med digitaliseringen av de nationella proven. Jag hoppas också att vi gemensamt ska kunna ge stöd till skolans folk, så att de verkligen kan få den kraft och de resurser som behövs för att förklara för föräldrar och elever att ett nationellt prov i årskurs 3 inte är betygsstödjande. Det är också en stor och god möjlighet att upptäcka olika former av behov som elever har och som kan föranleda att eleverna får stöd i skolan framöver.

Vi ska i vår skola se till att de nationella proven beaktas särskilt när man betygsätter. Men som Roger Haddad är mycket väl medveten om är det till syvende och sist lärarens bedömning av elevernas kunskaper och förmågor i förhållande till kunskapskraven som avgör hur betygen sätts. Alla föräldrar och alla elever ska veta att läraren har det sista ordet i betygsättningen, även om det nationella provets resultat ska beaktas särskilt.

Herr talman! Jag blev väldigt glad över det brev om den här frågan som jag fick i somras från Roger Haddad. Jag vill minnas att jag avslutade svaret med en förhoppning om att vi skulle kunna träffas och diskutera de här frågorna. Jag hoppas att jag inte strök den formuleringen i sista sekunden. I så fall återkommer den formuleringen, för här har Roger Haddad och jag ett gemensamt intresse. Vi vill säkerställa att elever i svensk skola lär sig läsförmåga på ett bra sätt. Vi vill säkerställa att kunskapskraven speglas i de nationella proven. Vi vill också säkerställa att alla elever kan visa sina förmågor och kunskaper på ett rättvist och bra sätt.

Anf. 13 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Jag är stolt över de skolreformer som Jan Björklund genomförde och inte minst den kunskapsinriktade skola som han drev igenom under många år jagad och kritiserad av Socialdemokraterna. Jag har inga problem med den politiken.

Inte ens skolministern och våra skolmyndigheter är överens i frågan. Det är därför jag i min interpellation ställde frågan om det kan bli aktuellt med instruktioner till skolmyndigheterna. Specialpedagogiska skolmyndigheten tycker en sak i den här specifika frågan när det gäller dyslexi och nationella prov medan Skolverket landar i en helt annat juridisk och pedagogisk bedömning.

Eftersom Skolverket har tolkningsföreträde enligt instruktionen är det dess svar som gäller. Så långt accepterar jag det. Men i syfte att gå vidare och lyssna in hur SPSM, som är expertmyndighet när det gäller elever i behov av stöd, tycker jag ändå att regeringen i varje fall borde ta den boll som vi här levererar från Liberalerna och försöka hitta en lösning den vägen. Det måste finnas möjligheter.

Det lät lite grann som att man undrade: Är Roger Haddad beredd att sänka kraven så att vi får igenom de här eleverna? Nej. Inte någon mamma eller pappa, organisation eller någon som har kontaktat mig i den här frågan har krävt att vi politiker ska sänka ribban och kraven.

Låt de elever som har hjälp i sin vanliga skolgång, i sin vanliga matematikundervisning eller svenskundervisning, även använda samma hjälpmedel till exempel i samband med nationella prov men utan att straffas för det. Det är mitt budskap och det som jag tycker ska vara vägledande i de fortsatta diskussionerna. Digitalisering och översyn av kursplaner löser inte det problemet. Tack för debatten!

Anf. 14 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, Roger Haddad, för möjligheten att diskutera denna viktiga fråga som är så angelägen för så många!

Jag är väldigt tacksam för att jag lever i en tid där dyslexi inte är ett straff. Jag är väldigt tacksam över att leva i en tid där barn som har dyslexi kan gå i svensk skola och slipper känna sig dumma som fallet ofta var på den tiden när jag gick i skolan och ännu värre när mina föräldrar gick i skolan.

Jag är oändligt tacksam för det arbete som Dyslexiförbundet och en stor och bred kår av forskare gör för att stärka våra möjligheter och förutsättningar att ge elever med dyslexi bästa möjliga stöd att klara skolan på ett så bra sätt som möjligt. Vi vet och är helt överens om, Roger Haddad, att de elever som får rätt stöd ska ha alla möjligheter att klara sig igenom den svenska skolan.

Jag hoppas, trots vad Roger Haddad säger, att vi ska komma en bit på väg när det gäller digitaliseringen av de nationella proven. Jag hoppas att vi ska komma en bra bit på väg när det gäller översynen av kursplaner och ämnesplaner, även om Roger Haddad vill grusa mina förhoppningar på den punkten.

Jag hoppas också att vi med gemensamma medel ska kunna se till att vi i skolan får det som jag tror är det allra viktigaste för att våra lärare, specialpedagoger, rektorer och elevhälsan ska kunna ge de eleverna det stöd de så väl behöver. Det handlar om goda möjligheter att förbereda och genomföra de nationella proven. Det gäller att ge god information till elever och föräldrar om vad proven ska pröva och vad provens innebörd egentligen är.

Jag tar Roger Haddads utsträckta hand och fortsätter gärna diskussionen för att se till att vi kan säkra att den svenska skolan verkligen ger det stöd som varje elev behöver. Vi har kommit långt när det gäller att se till att barn med dyslexi får det stöd de behöver. Men vi har mycket kvar att göra. Tack, herr talman, för att jag fick diskutera denna angelägna fråga!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.43 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 5 Frågestund

Anf. 15 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag hälsar statsråden välkomna. Frågorna ska besvaras av infrastrukturminister Tomas Eneroth, miljö- och klimatminister Isabella Lövin, statsrådet Ardalan Shekarabi och statsrådet Åsa Lindhagen.

En fråga ska vara av övergripande allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Infrastrukturminister Tomas Eneroth besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Elkapaciteten i storstäderna

Anf. 16 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Sverige har ett tilltagande problem med elkapacitet, i synnerhet i våra storstadsområden. I våras skrinlade företaget Pågen, som ju är Malmös största privata arbetsgivare, sina expansionsplaner. Det gjorde man helt enkelt för att elsystemet i Skåne inte räcker till.

I går lämnade regeringen sitt budgetförslag för 2020. Jag läste energiansnittet och kan konstatera att det där inte finns några politiska förslag som skulle kunna lösa elproblemen i vare sig Skåne eller andra delar av Sverige. Framför oss har vi dessutom vad jag skulle säga är en önskad elektrifiering av både transportsektor och industri, men det är en utveckling som potentiellt kan hotas om elproblemen inte blir lösta. Med anledning av detta, fru talman, vill jag fråga statsrådet Eneroth: På vilket sätt tänker regeringen lösa de ökande elproblemen vi nu ser i Skåne och andra delar av landet?

Anf. 17 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack för frågan, Lars Hjälmered!

Det är sant att det kommer att vara en utmaning när vi framöver elektrifierar transportsektorn. Det är alldeles riktigt. Vi behöver göra detta för att vi ska kunna nå klimatmålen, stå upp för våra åtaganden enligt Parisavtalet och reducera utsläppen ordentligt. Men det tål ju att påminnas om att vi i dag exporterar ungefär lika mycket el som skulle krävas för att ställa om hela den svenska transportsektorn. Det är alltså inte så att vi är i någon allvarlig eller alarmistisk situation i Sverige; vi har god tillgång till inte minst förnybar el.

Sedan måste vi naturligtvis se till att bygga ut kapaciteten i näten, och just nu tiodubblas investeringarna. Det innebär alltså en kraftig kapacitetsökning. Det är dock sant att vi på lång sikt måste se över och skaffa oss en förberedelse för den utmaning som det kommer att innebära att elektrifiera hela transportsektorn.

Anf. 18 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Energiministern sa i går att vi behöver mer lokal elproduktion för att möta de problem vi ser i Malmö och på andra ställen. Jag kan konstatera att regeringen har höjt skatten på kraftvärme, vilket har stängt lokal produktion. Många experter har dömt ut detta som dåligt i det kapacitetsläge vi har. Det slår framför allt mot Malmö och Stockholm. Det finns miljöfördelar med det, men det finns kapacitetsproblem. Senast i går kom ett nytt exempel på ett företag som inte kan investera i Skåne, och därför undrar jag: Vad tänker regeringen göra konkret för att lösa elproblemen i Skåne och på andra ställen?

Anf. 19 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Det är inte så att vi står inför några allvarliga elproblem – inte ens i Skåne. Dessutom håller vi rent konkret på att ställa om. Jag vill minnas att Lars Hjälmered inte riktigt trodde på den kraftiga utbyggnad av vind-el vi nu ser, men den tillför ganska väsentliga delar till svensk energikapacitet i dag. På samma sätt ser vi med solcellsstöd faktiskt till att få en ny, lokal energiproduktion. Vi ställer alltså om, och vi gör det handgripligen och påtagligt – inte bara i Skåne utan i hela Sverige. Vi gör det för klimatets skull men också för konkurrenskraftens skull.

Kommunernas ekonomiska situation och värnskatten

Anf. 20 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Fru talman! Det är kris i landets kommuner. Över en tredjedel av dem räknar med att gå med förlust. Skulderna ökar och skatterna höjs i slutet av en högkonjunktur. I Filipstad pratar man i termer av ”katastrof” – bland utomeuropeiska invandrare är arbetslösheten 80 procent. Ytterligare 10 procent befinner sig i subventionerade program, och bidragsberoendet är skyhögt. Så ser det ut runt om i landet, och jag är säker på att civilministern är bekant med situationen.

Sverigedemokraterna har varnat för just detta medan politiker i denna kammare har suttit med armarna i kors. Enligt SKL krävs det nu 33 miljarder kronor för att hålla kommunerna vid liv, och enligt regeringens egna prognoser krävs det 90 miljarder kronor fram till 2026. Varenda krona och vartenda öre behövs. Socialdemokraterna är därför svaret skyldiga: Varför läggs en enda krona på att avskaffa värnskatten när vi har ett krisläge i landets kommuner?

Anf. 21 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack för frågan, Dennis Dioukarev!

Den här regeringen kommer alltid att prioritera välfärden, och därför tillför vi nu kommunsektorn 5 ytterligare miljarder i generella statsbidrag.

Samtidigt går vi fram med förslag om att förstärka den kommunala kostnadsutjämnningen så att vi ser till att beakta de villkor som glesbygdskommuner har. För den här regeringen kommer glesbygden först. Vi måste se till att kommunerna i glesbygden får en större del av kakan.

Frågan går därför snarare till Sverigedemokraterna: Vad tycker Sverigedemokraterna om utjämnningssystemet? Är Sverigedemokraterna för att införa en förstärkt utjämnning så att vi faktiskt omfördelar resurser från rika kommuner i storstadsregioner till de av landets kommuner som har det glesaste befolkningsunderlaget?

Anf. 22 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Fru talman! Att tvinga kommuner att ödelägga sin ekonomi tycker jag inte är att ta ansvar. Det är det vi har kunnat se nu, och det är det som är konsekvensen av regeringens politik.

Faktum är att de 5 miljarder kronorna i generella statsbidrag är 1 miljard mindre än vad regeringen lägger på att avskaffa värnskatten. I klartext kommer detta att innebära nedskärningar i skola, vård och omsorg. Det är en chockerande prioritering. Varför går inte välfärden före att avskaffa värnskatten för samma politiker i samma kammare som försatt kommunerna i den situation de nu befinner sig i?

Anf. 23 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Välfärden kommer först, och det är därför vi har tydligt aviserat att de generella statsbidragen ska öka i jämn takt under hela mandatperioden. Det som har hänt och som påverkar kommunerna negativt är att den här kammaren, tack vare Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna, röstade igenom en budget för 2019 som innebar stora besparingar i arbetsmarknadspolitik. Det är Filipstad och andra kommuner som tar notan för den nedskärningen.

Tvångs- och barnäktenskap

Anf. 24 SOFIA NILSSON (C):

Fru talman! Min fråga till statsrådet Åsa Lindhagen handlar om arbetet mot tvångs- och barnäktenskap.

Hittills i år har minst 44 barn förts ut ur Sverige mot sin vilja, enligt nya siffror. De har förts ut ur landet för att giftas bort med någon de aldrig tidigare har träffat. Siffrorna bygger på antalet ärenden till det nationella kompetensteamets stödtelefon, som sköts av Länsstyrelsen i Östergötlands län. Det är fruktansvärda siffror, men mörkertalet är sannolikt ännu större. Bakom varje siffra finns ett barn som har berövats rätten till sin barndom. Detta är fullkomligt oacceptabelt.

Vi vet att det på kommunal nivå är stora skillnader mellan vilka insatser som görs i skolor och socialtjänst när det gäller att ingripa och förebygga fall av bortförande av barn. Det saknas en sammanhållen politik. Min fråga till statsrådet är därför: Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att skydda de barn som riskerar att föras bort, och vad avser man att göra för att vända utvecklingen?

Anf. 25 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Tack för den här väldigt viktiga frågan, Sofia Nilsson! Precis som Sofia Nilsson lyfter är detta en stor problematik. Varje enskilt fall där vi har misslyckats med att hindra att ett barn förs utanför Sveriges gränser är en tragedi och ett stort misslyckande.

Det vi har gjort hittills är bland annat att stärka den konsulära verksamheten inom Utrikesdepartementet för att se hur vi kan jobba för att människor som har förts utanför landets gränser ska komma tillbaka hem till Sverige.

Men det absolut viktigaste är att vi förhindrar att barn och unga människor över huvud taget förs ut ur landet, för det är mycket svårare att jobba när vi inte längre har rådighet inom våra egna gränser.

Det är otroligt viktigt att jobba med bland annat kunskapshöjande insatser. Vilka tecken finns det på att barn lever under hedersförtryck och på att det finns risk för att de kommer att föras ut ur landet? Där behöver socialtjänsten komma in. Vi behöver också starkare åtgärder för att förhindra att barn och unga förs ut ur landet.

Anf. 26 SOFIA NILSSON (C):

Fru talman! Tack, Åsa, för svaret!

Jag är jätteglad att statsrådet delar min oro när det gäller denna problematik, så att vi fortast möjligt kan mobilisera för att arbeta med frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck.

Vi har med detta som en punkt i januariavtalet, och vi väntar på en utredning. Men trots det – i väntan på en utredning – är detta någonting som pågår här och nu. Jag anser att regeringen bör agera på ett mer kraftfullt sätt så att vi får stopp på denna utveckling.

Anf. 27 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Jag instämmer helt i detta. Vi behöver öka möjligheterna för myndigheterna att ingripa om det finns en oro för att barn ska föras ut ur landet. Det är ett ansvar för oss i politiken att se till att myndigheterna får dessa möjligheter.

Det är också tydligt i januariavtalet att vi ska se till att öka möjligheterna för socialtjänsten att göra insatser även när föräldrar motsätter sig det. Detta är också ett väldigt viktigt steg framåt. Barnens rätt till skydd och trygghet måste gå före föräldrarnas rättigheter. Barnet måste komma först.

Avskaffande av skattebefrielsen för flyget

Anf. 28 JENS HOLM (V):

Fru talman! Utsläppen från världens flygande har mer än fördubblats de senaste 20 åren. Detta är helt ohållbart, och det strider mot de klimatmål som vi har satt.

Ett skäl till denna snabba ökning är att flyget inte betalar någon som helst skatt på det bränsle som man använder. Utöver att detta driver på utsläppsökningen innebär det en subvention med hundratals miljarder kronor. Denna skattebefrielse finns fastslagen i något som heter Chicagokonventionen.

Nästa vecka, tror jag, reser infrastrukturminister Tomas Eneroth till det internationella luftfartsorganet ICAO:s toppmöte i Montreal i Kanada. Här finns chansen att verka för att flygets skattebefrielse ska tas bort. Det är nu det gäller.

Jag vill fråga infrastrukturministern om han tänker verka för att flygets skattebefrielse avskaffas vid ICAO:s toppmöte, som inleds nästa vecka.

Anf. 29 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag uppskattar verkligen engagemanget när det gäller signalen om att flyget måste ta sitt klimatansvar. Ska vi kunna klara den utmaning vi har måste alla transportslag ta sitt ansvar. För sjöfarten och inte minst för fordonsflottan har vi både skatter och andra incitament som styrmedel. Vi jobbar med biodrivmedel och elektrifiering, och så måste vi göra också med flyget. Det handlar om en övergång till och introducering av biodrivmedel, enligt Wetterstrands utredning. Vi har dessutom spännande forskning om elflyg.

Vi ska också internationellt verka för att ändra regelverket och möjliggöra beskattning av fossilt flygbränsle. Det ligger i januariavtalet, så det är naturligt att jag i internationella forum – såväl i Europeiska unionen som på ICAO:s årsmöte – kommer att föra fram synpunkter som handlar om att flyget ska ställa om.

Anf. 30 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag välkomnar detta, men jag undrar om infrastrukturministern skulle kunna vara lite mer specifik kring strategin att avskaffa flygets skattebefrielse.

Infrastrukturministern säger att han ska ta upp det på ICAO:s toppmöte. Det är väldigt bra. Har infrastrukturministern också byggt upp ett stöd, till exempel inom Europeiska unionen, så att det är fler länder som verkar för att flygets skattebefrielse ska avskaffas? Det är ju så vi kan få igenom detta.

Anf. 31 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tror att Jens Holm mycket väl vet att detta är en komplicerad fråga. Det finns internationella konventioner som man inte lätt ändrar på.

Det jag tänker tala om – och det gör jag både med europeiska kollegor och på internationella möten – är vikten av att flyget ställer om. Jag märker ett ökande intresse i hela Europeiska unionen. Det finns flera länder där mina kollegor nu tar liknande initiativ som vi tar i Sverige vad gäller flygskatt, introducering av biodrivmedel och krav på smartare landningsvägar för att minimera bränsleåtgången. Det finns faktiskt möjligheter att förändra flyget.

Integrationen av utrikes födda kvinnor

Anf. 32 GULAN AVCI (L):

Fru talman! Det sägs att svensk jämställdhet ska gälla alla. Trots det har utrikes födda kvinnor alltför länge varit förbisedda i integrationspolitiken. Avsaknaden av ett tydligt jämställdhetsperspektiv har lett till att

samhället inte har haft samma krav och förväntningar på att nyanlända kvinnor ska etablera sig. Detta problem belyser även Riksrevisionen i sin rapport om jämställdhetsintegrering av integrationspolitiken.

Med anledning av detta lade vi liberaler i våras fram ett förslag om att ett nytt delmål för jämställdhetspolitiken ska införas för att stärka utrikes födda kvinnor i den svenska integrationsprocessen. En majoritet av riksdagens ledamöter röstade för vårt förslag, vilket ledde till ett tillkännagivande till regeringen. Jag är givetvis mycket glad över detta.

Därför är min fråga till jämställdhetsministern hur arbetet går med att införa detta nya delmål i regeringens arbete.

Anf. 33 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Jag tackar Gulan Avci för frågan och för att hon ständigt lyfter upp dessa frågor på olika sätt.

Jag delar helt uppfattningen att vi behöver ha ett starkt jämställdhetsperspektiv, inte minst när det gäller arbetsmarknadspolitiken och hur vi välkomnar människor på ett så bra sätt som möjligt till Sverige. Där har vi ett viktigt jobb att göra.

Genom regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen fattade vi nyligen beslut om att 300 miljoner kronor ska få användas till fler insatser, inte minst för utrikes födda kvinnor. Detta är ett exempel på att vi har fokus på dessa frågor, men vi behöver göra mycket mer.

Jag känner givetvis till riksdagens tillkännagivande, som kom in i juni. Det är ju ett väldigt nytt tillkännagivande, och det är något som vi kommer att hantera framöver i Regeringskansliet.

Anf. 34 GULAN AVCI (L):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för att hon delar uppfattningen att det är viktigt att man har tydliga insatser för att just utrikes födda och inte minst nyanlända kvinnor som kommer till Sverige ska ges förutsättningar till etablering och så småningom komma i arbete och få tjäna sina egna pengar. Det är inte minst viktigt för den ekonomiska friheten.

Jag välkomnar också alla de satsningar som nu görs för att stärka kvinnors position på arbetsmarknaden. Jag hörde dock inte ministern säga tydligt var i processen man ligger för att detta delmål ska implementeras, så jag upprepar min fråga.

Anf. 35 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Svaret är att tillkännagivandet har kommit in och att vi kommer att behöva titta på det och bereda det. Det är där vi befinner oss i processen. Vi kommer att få återkomma längre fram, men jag har inte en tidsplan för det och kan inte säga exakt när och hur.

Däremot är det ju så att riksdagens tillkännagivanden är något som vi har att hantera. Detta är förstås ett tillkännagivande som jag känner till och som ligger på mitt bord. Vi kommer att få återkomma.

Anf. 36 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Ardalan Shekarabi.

Det är nu aktuellt med ett förslag på ett förändrat kostnadsutjämnings-system för kommuner och landsting. Lite förenklat kan man säga att kostnadsutjämnningen handlar om att fördela resurser för att kommuner och landsting ska kunna ge likvärdig service oberoende av förhållanden som är svåra för kommuner och landsting att påverka.

Det har kommit kritik från flera storstadsregioner, framför allt från sådana som förlorar på kostnadsutjämningsförslaget. Flera menar att förslaget ställer stad mot land.

Jag undrar därför vad statsrådet har för svar på denna kritik. Ställer detta förslag stad mot land?

Anf. 37 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Eva Lindh, för frågan!

Nej, kostnadsutjämnningen ställer inte stad mot land. Den ställer inte Stockholm mot resten av landet. Stockholm är beroende av att resten av landet har en likvärdig välfärd. Stockholm är beroende av att resten av Sverige har en hållbar tillväxt.

Det är regering och riksdag som har till uppgift att säkerställa att vi omfördelar resurserna till den offentliga välfärden så att vi kan säkerställa en likvärdig välfärd i hela Sverige. Gör vi inte det kommer klyftorna mellan land och stad att öka, och i slutändan kommer också Stockholm att vara en stor förlorare på detta.

Därför har det varit väldigt viktigt att se till att det förslag som regeringen snart kommer att lägga på riksdagens bord beaktar de förutsättningar som bland annat Stockholmsregionen har. Vi har sänkt taket för hur stor förändringen får bli, så att Stockholm får möjlighet att anpassa verksamheten till det nya regelverket och så att det nya regelverket införs i takt med att statsbidragen ökar genom regeringens satsningar.

Anf. 38 EVA LINDH (S):

Fru talman! Räcker det här förslaget för de ekonomiskt väldigt utsatta kommunerna, som nu kommer att få lite mer i det här systemet? Eller kommer det att behövas mer insatser för att de kommuner och regioner som nu har problem med ekonomin och med att ge den här servicen till medborgarna verkligen ska få chansen att ge den?

Anf. 39 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Det korta svaret är: Nej, det räcker inte.

Det är nödvändigt att vi uppdaterar och förstärker utjämnningen, det är ingen tvekan om det. Men resurserna till kommunerna måste öka. Det är därför regeringen har aviserat att de generella statsbidragen ska öka under hela mandatperioden. Men det är helt nödvändigt att vi förstärker utjämnningen och säkerställer att de glesbygdskommuner som har de svåraste utmaningarna får en större del av kakan. Det är först då vi kan säga att vi menar allvar med att hela landet ska leva.

Anf. 40 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Fru talman! I år firar demokratin 100 år. Men demokrati är inte någonting som man har. Det är någonting som man måste jobba med varje dag, varje timme. Och jag menar att den är under attack i dag, både internationellt och i Sverige, att det finns krafter som försöker inskränka yttrandefriheten i vårt samhälle.

Den viktigaste konvention som vi har anser jag är konventionen om de mänskliga rättigheterna, som antogs av FN 1948. I den står det att alla människor har lika rätt. När SD, Sverigedemokraterna, beslutade att prideflaggan inte längre ska få hissas i Sölvesborg lever man inte upp till konventionen om de mänskliga rättigheterna. Då är vi utsatta för en attack.

Med anledning av detta vill jag ställa en fråga till statsrådet Åsa Lindhagen om vad vi gör på hbtq-området.

Anf. 41 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Prideflaggan står för ett öppet och fritt samhälle där människor kan få vara den de är och leva i frihet och trygghet.

När vi börjar vackla i frågan om alla människors lika värde är vi farligt ute. För mig är det skrämmande hur Moderaterna och Kristdemokraterna på lokal nivå kan acceptera att flaggan halas.

Det här är inte en isolerad händelse. Det går hand i hand med angrepp mot utsatta människor som tigger på våra gator, mot människor som flytt för sina liv och tagit sig ända hit till Sverige, som man vill bosätta i husvagnar eller inte bosätta över huvud taget, och mot människor som ägnar sig åt att be på sin arbetsrast.

Det har inte på väldigt länge varit så viktigt att stå upp för alla människors lika värde som det är i dag, för det är allvar nu.

Anf. 42 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Fru talman! Ja, det är allvar. Därför skulle jag vilja att vår jämställdhets- och hbtq-minister Åsa Lindhagen berättade lite inför församlingen här vad regeringen gör på hbtq-området och kanske lite vad ni gör för ungdomar som är i läget att komma ut som hbtq.

Anf. 43 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Jag tänker att det är skillnad beroende på vilka som styr. När Sverigedemokraterna styr halar man prideflaggan. När vi styr gör vi en historisk satsning på hbtq-personers rättigheter.

Det ingår i budgetförslaget att vi framöver ska ta fram en handlingsplan som handlar om att konkretisera åtgärder för hbtq-personer, inte minst unga hbtq-personer där vi ser att det finns en stor psykisk ohälsa, en större utsatthet för hot- och hatbrott och för trakasserier i skolan. Vi behöver bland annat jobba med trygga mötesplatser.

Vi har väldigt mycket att göra och kommer att ta tag i det jobbet.

Klimatklivets effektivitet

Anf. 44 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Utsläppen i Sverige ökar. Miljöpartiet säger att klimatet inte kan vänta. Ändå väljer regeringen att gå fram med en fördubbling av Klimatklivet, som gång på gång dömts ut som ineffektivt och dyrt av experter.

Våra gemensamma resurser är begränsade, och tiden är knapp om vi ska hinna minska utsläppen tillräckligt mycket för att hålla uppvärmningen under två grader i enlighet med Parisavtalet. Moderaternas utgångspunkt är därför att klimatpolitiken ska se till att utsläppen minskar så mycket som möjligt per satsad krona. Sveriges budget är inte oändlig. Därför är varje krona en prioritering. Precis som andra politikområden måste klimatpolitiken vara effektiv och ge resultat.

Min fråga till miljö- och klimatministern är därför om hon anser att Sverige har råd att slösa miljarder på ineffektiva projekt och varför hon vill fördubbla kostnaden för Klimatklivet.

Anf. 45 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Louise Meijer, för frågan om kostnadseffektivitet!

Jag vill börja med att ställa frågan vilka experter som gång på gång dömt ut Klimatklivet. Vi gör en kontinuerlig utvärdering av Klimatklivet. Enligt Naturvårdsverket, vår ansvariga myndighet, kommer alla de tusentals insatser som görs över hela Sverige att leda till väsentliga utsläppsminskningar.

När det handlar om effektivitet är alla experter eniga om en sak: att koldioxidskatten är det mest effektiva instrument som finns i klimatpolitiken, det vill säga bensinskatten.

I dag annonserade ni moderater att ni vill sänka bensinskatten med en krona per liter från och med nästa år. Då vill jag fråga Louise Meijer: Hur stor är den satsningen i miljarder i nästa års budget? Är det effektiv klimatpolitik?

Anf. 46 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Frågestunden är ett demokratiskt instrument för att vi ska kunna ställa frågor till ministrarna. Men jag upplevde inte riktigt att jag fick svar från miljö- och klimatminister Isabella Lövin. Hon frågar mig vilka det är som har dömt ut Klimatklivet. Det är bland annat Riksrevisionen och Konjunkturinstitutet, så jag antar att miljö- och klimatministern har koll på detta.

Jag måste ändå ställa frågan: Har vi råd att lägga 2 miljarder på en ineffektiv reform?

Anf. 47 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Vi måste ställa om hela samhället. Då handlar det om att göra stora, grundläggande investeringar i att styra om till elektrifiering, satsa på att göra biogas av avfall, effektivisera industrier och låta bostadsrättsföreningarna vara med i omställningen. Det är precis det här som pengarna till Klimatklivet går till.

Den mest effektiva åtgärden, återigen, om man vill minska utsläppen på kort sikt är att höja koldioxidskatten. Det är alla våra experter överens om.

Prot. 2019/20:7
19 september

Frågestund

Anslaget till Sveriges Domstolar

Anf. 48 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Eneroth.

För att brottsbekämpningen ska ge det resultat som medborgarna förväntar sig räcker det inte att stärka vissa delar inom rättsväsendet. Samtliga delar behöver stärkas för att undvika flaskhalsar. Fler poliser behöver kompletteras med fler åklagare och bättre förutsättningar för domstolarna att hantera fler brottmål.

Sveriges Domstolar har i sitt yrkande efterfrågat en budgetökning med 550 miljoner kronor för att hantera de förväntade målökningarna. Detta säger regeringen nej till, vilket innebär att anslaget blir en kvarts miljard lägre än vad domstolarna efterfrågar. Regeringen väljer i stället att lägga pengar på bland annat friår, ingångsavdrag och extra familjevecka.

Ser statsrådet Eneroth några problem med underfinansieringen av Sveriges Domstolar, eller gör regeringen en annan bedömning av vilka resurstillskott som är nödvändiga för att hantera den förväntade målökningen?

Anf. 49 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Katja Nyberg, för frågan!

Vi gör nu de historiskt största ökningarna på polisen och på rättsväsendet. Vi har vänt en utveckling med neddragningar på polisutbildningar under föregående mandatperioder. Vi har tillfört resurser och fått fler som utbildar sig, och nu kommer poliserna ut i tjänst i Sverige. Den ökningen följs också av tydliga anslagsökningar till rättsväsendet, till åklagare och till Kriminalvården för att man ska kunna följa upp och lagföra dem som begår brott i Sverige.

Vi tillför också resurser till välfärden för att motverka att människor hamnar i kriminalitet.

Här står Sverigedemokraterna svarslösa. Ni prioriterar helt andra saker. Ni lade 20 miljarder på jobbskatteavdrag, och ni drog ned på klimatambitionerna. Ni har varken ivrat för att ge resurser till rättsväsendet eller till välfärden, så ni är svaret skyldiga om vi ska få ordning och reda i Sverige.

Anf. 50 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna klarar av att göra både och. Vi klarar av att både sänka skatterna och ge mer pengar till hela rättsväsendet.

I dag har vi en kris i samhället med utbredd gängkriminalitet, ouppklarade brott, överbelagda anstalter och så vidare. Det säger sig självt att en satsning på polisen även kräver en satsning på hela rättskedjan. Om det inte finns tillräckligt med resurser för att döma kriminella kommer man inte heller att kunna låsa in dem.

Hur kan regeringen då prioritera friår och familjevecka?

Anf. 51 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! I budgeten prioriterar vi pengar till välfärden men också till polis och övrigt rättsväsen: domstolar, åklagare och kriminalvård. Det är viktiga insatser.

Vi gör också insatser som ska stärka människors deltagande på arbetsmarknaden, till exempel ett utvecklingsår.

Jag vet vad Sverigedemokraterna prioriterar, och det har inte varit välfärden. Det har varit tydliga skattesänkningar tillsammans med Moderaterna och Kristdemokraterna. Det är där ni har lagt ert stora reformutrymme tidigare. Så agerade ni då, och så kommer ni att fortsätta att agera.

Översyn av trafikskolornas förarutbildning

Anf. 52 MIKAEL LARSSON (C):

Fru talman! Illegala körskolor har varit ett problem i Sverige under lång tid. Under våren riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att illegala trafikskolor måste stoppas och att en generell översyn av förarutbildningen bör ske.

Regeringen har nu gett Transportstyrelsen i uppdrag att bland annat titta på åtgärder för att förhindra illegala trafikskolor och att se över begränsningen av antalet handledartillstånd en person kan ha.

Dessa frågor är lågt hängande frukter, och det är mycket bra att regeringen har tagit tag i dem.

I fredags besökte jag Kinna Trafikskola hemma i Marks kommun och pratade bland annat om dessa frågor.

Min fråga till infrastrukturminister Tomas Eneroth är: Hur går arbetet med att få till en djupare och mer långsiktig genomlysning av förarutbildningen med sikte på framtiden?

Anf. 53 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Mikael Larsson, för berömmet! Visst är det bra att vi ger Transportstyrelsen detta uppdrag för att komma till rätta med svarta körskolor. Många människor luras ju in i en förarutbildning som inte har rätt kvalitet. Dessutom är det osjyst konkurrens mot etablerade förarutbildare, oftast organiserade i STR. I förlängningen är det också ett hot mot trafiksäkerheten eftersom dåligt utbildade förare riskerar våra liv ute på vägarna. Därför är det otroligt viktigt att komma till rätta med den utveckling vi sett med svarta körskolor.

Givetvis behöver vi också reformera hela förarutbildningen, och här har Trafikverket ihop med Transportstyrelsen tagit fram ett förslag som många aktörer har varit med om att utforma. Nu bereder vi det och tittar på vilka lagändringar som behövs för att göra detta möjligt. Vi lyssnar också in STR och andra branschens synpunkter på förarutbildningen.

Anf. 54 MIKAEL LARSSON (C):

Fru talman! Jag tackar Tomas Eneroth för svaret. Det gläder mig att regeringen prioriterar denna fråga högt.

Det som Transportstyrelsen ska titta på är lågt hängande och lätt att åtgärda i närtid. Men det behöver verkligen jobbas aktivt med det vi kan göra på lång sikt och med sikte på framtiden. Jag väntar med spänning på

att ta del av det som kommer fram för att se hur vi kan ta det vidare och få till en mycket bättre förarutbildning.

Prot. 2019/20:7
19 september

Frågestund

Anf. 55 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tror att vi delar denna uppfattning. Det finns sådant vi kan göra i relativ närtid som ändå innebär att vi moderniserar förarutbildningen. Samtidigt finns en del spännande utmaningar med självkörande fordon och en digitalisering och elektrifiering av transportsektorn.

Låt oss dock inte låta de långsiktiga behoven vara ett hinder för att nu vidta åtgärder mot svarta körskolor och för att begränsa handledartillståndet och få ett digitaliserat utbildningsprotokoll inom förarutbildningen.

Här är vi säkert helt överens.

Produkters hållbarhet och ett förbättrat konsumentskydd

Anf. 56 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Shekarabi.

Sveriges Radios *Vetenskapsradion* rapporterade i förra veckan att allt fler produkter håller allt kortare tid. De är helt enkelt konstruerade för att slitas ut i förtid och gå sönder. Vänners kylskåp har gått sönder efter några år medan mina morföräldrars kylskåp från 80-talet stod kvar när de flyttade ut ur lägenheten.

Jag lyfte upp denna fråga i vintras kopplat till den omvända bevisbörda som gäller vid reklamation. Efter ett halvår ska konsumenten bevisa att produkten har fallerat. Jag anser att det är helt orimligt att konsumenter ska bevisa att företaget har brustit när det är helt uppenbart att produkter är konstruerade för att gå sönder, vilket systematiskt utnyttjas av företag i vinstsyfte.

Vad avser statsrådet att göra åt att företag lurar oss konsumenter med dåligt konstruerade produkter?

Anf. 57 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag tackar Ola Möller för en viktig fråga.

Ska vi få en mer hållbar produktion och konsumtion måste vi stärka konsumenters rättigheter. Det är vi konsumenter som kan ställa krav, och vi ska ställa krav.

Därför jobbar regeringen nu med att införa det regelverk som EU beslutat om och som handlar om att förlänga den omvända bevisbördan. Det innebär att konsumenternas skydd förlängs från dagens sex månader upp till två år i framtiden, vilket ställer mycket hårdare krav på producenterna.

Det är rimligt att göra detta. Det är rimligt att säkerställa att vi har rättsregler, inte minst på det civilrättsliga området, som stimulerar en mer hållbar produktion. Då är den centrala frågan konsumenters rättigheter. Därför är det bra att vi inom ramen för EU-samarbetet har fått igenom detta, och nu ska vi implementera det i svensk rätt.

Anf. 58 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Shekarabi för ett bra svar och för att han lyfter upp hur viktigt internationellt samarbete är för att komma till rätta med dessa frågor i en globaliserad tid.

Jag undrar vidare: Hur vill statsrådet i övrigt främja en hållbar konsumtion?

Anf. 59 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! För regeringen handlar det om att fortsätta att skapa förutsättningar för att Konsumentverket ska kunna arbeta med de frågor som handlar om stöd till konsumenter att göra aktiva val. Vi jobbar med frågor som gäller ursprungsmärkning, vilket är en central fråga, inte minst vad gäller livsmedelskonsumtion. Vi jobbar med att över huvud taget vara en aktiv aktör vad gäller märkningar, och vi har ett statligt åtagande att underlätta märkningar som handlar om miljöbeaktande i samband med konsumtion. Det är viktiga frågor för hållbar konsumtion.

Arbetsmiljön för poliser och sjukvårdspersonal

Anf. 60 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Min fråga går till minister Tomas Eneroth.

Vi behöver diskutera samhällskontraktet mer, det vill säga varför vi som medborgare betalar skatt och hur dessa skatter ska användas. Vad gör att medborgarna känner att skatt är nödvändigt?

I går lade regeringen fram sin budget i riksdagen. Polisen får 120 miljoner till förstärkningar medan det anslås 200 miljoner till friårsreformen. Som jag ser det är det en stor felprioritering.

Ett ökat antal skjutningar och alla de offer detta skördar är ett hot mot samhället. Polis och sjukvård arbetar dagligen utifrån den lagstiftning som finns och de resurser som är avsatta för att offer för kriminalitet och övriga medborgare ska få bästa vård och omsorg.

Hur avser regeringen att göra den allt tuffare arbetsmiljö som poliser och sjukvårdspersonal arbetar i säker? Varför prioriteras inte dessa samhällets stöttepelare framför friåret?

Anf. 61 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tackar Lotta Olsson.

Jag blir förvånad över frågan, för regeringen ger inte polisen 120 miljoner utan 2,4 miljarder. Vi ger faktiskt mer resurser till polisen än vad Polismyndigheten själv begärde av regeringen. Vi tillför resurser för att det behövs.

Samtidigt har vi, efter år av misslyckad ekonomisk politik när Moderaterna styrde, skapat oss ett utrymme för att också kunna lägga resurser på välfärden, alltså det som förebygger brottslighet, för det är nog så viktigt.

Jag är mer förvånad över att Moderaterna väljer att prioritera att lägga åtskilliga miljarder på att sänka bensinskatten med en krona i ett läge där klimatvarningssignalerna står som spön i backen och alla säger att vi måste reducera utsläppen för att kunna ha en värld att leva i framöver.

Hur är det egentligen med prioriteringen från Moderaternas sida?

Anf. 62 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Nu är det regeringens politik som vi ska diskutera. Ett statsråd sa här tidigare att vi ska prioritera välfärden och att det är det absolut viktigaste. Det rimmar väldigt illa för mig med att ett friår prioriteras. Läget är att det handlar om 200 miljoner när vi vet hur det ser ut. Jag har själv jobbat i sjukvården, och vi hade inte skottskada på 1970- och 1980-talen. Men i dag är detta någonting som vi kan läsa om i pressen varje vecka. Jag kan ändå inte förstå detta.

Anf. 63 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! En utvecklingstid som innebär att man kan gå från sitt arbete för att utveckla sig själv när någon annan tar ens arbete kan faktiskt vara en bra insats för att öka omsättningen och förnyelsen på arbetsmarknaden, och det kan kanske se till att man kan förlänga sin tid på arbetsmarknaden.

Sedan förstår jag att det kan vara jobbigt för Moderaterna att tala om och stå för sin klimatpolitik – eller rättare sagt brist på klimatpolitik. Den prioritering som de väljer att göra i budgeten är ändå mycket förvånande i och med dagens besked om bensinskatten; det måste jag verkligen säga.

Skärpta globala regler för kemikalier

Anf. 64 MARLENE BURWICK (S):

Fru talman! Min fråga går till miljö- och klimatminister Isabella Lövin.

En förgrundsgestalt för den moderna miljörörelsen var biologen och författaren Rachel Carson. Hon tog i sin bok *Tyst vår*, som gavs ut i början av 1960-talet, upp kemikalien DDT. DDT leder bland annat till att havsörnarnas ägg får skal som är så tunna att de torkar ut eller brister innan embryot är färdigutvecklat. Fåglarna försvinner, och vi får en tyst vår.

Väldigt mycket har hänt sedan 1960-talet, men mycket finns fortfarande kvar att göra. Vi påverkas hela tiden av kemikalier. De kan vara akut toxiska, de kan störa våra hormoner och de kan vara förödande för fosterutvecklingen.

Min fråga till statsrådet är hur vi kan driva på internationellt för att skärpa de globala reglerna kring kemikalier.

Anf. 65 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag tackar Marlene Burwick för en mycket viktig fråga. Det finns miljoner kemikalier i vår vardag, och det handlas med kemikalier globalt. Inte minst ser vi nu en ökad global handel i och med näthandeln, där man har svårt att övervaka vad olika produkter innehåller och varifrån de kommer.

Sverige driver nu tillsammans med Uruguay en allians för att samla länder för att vi ska ha ett globalt ramverk för att kunna reglera och hantera kemikalier och avfall. Det är ett ramverk likt Parisavtalet. Alliansen består i dagsläget av arton länder, åtta FN-organ och myndigheter samt fem andra aktörer inklusive privata aktörer. Det är ett mycket aktivt arbete som vi bedriver för att se till att vi ska kunna reglera export och import av kemikalier och avfall över hela världen.

Anf. 66 MARLENE BURWICK (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Detta låter mycket spännande. Statsrådet nämmer just Parisavtalet. En viktig del när vi arbetar med kemikalier är att öka kunskapen. Skulle en del i detta arbete också kunna vara att upp-
rätta en global expertpanel likt den som jobbar med klimatfrågor, IPCC, för att man gemensamt ska hjälpas åt för att lyfta kunskapsläget i hela världen?

Anf. 67 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Vi i Sverige ser att vi kan behöva ge stöd till ytterligare samordning av den vetenskapliga forskningen, och inte minst utvärderingen, kring alla dessa ämnen och det farliga avfall som finns runt om i världen. Vi behöver också stödja inte minst utvecklingsländer för att även de ska kunna vara delaktiga i denna process. Detta är alltså någonting som vi absolut kommer att kunna stödja, och vi ser behoven på många områden.

Regeringens migrationspolitik och kommunernas ekonomi

Anf. 68 ANN-SOFIE ALM (M):

Fru talman! Två kommuner, Bengtsfors i Dalsland och Munkedal i Bohuslän, som är grannar har liknande förutsättningar men värderas helt olika i regeringens budget. En får skattesänkningar och en blir utan.

Allt fler kommuner larmar om att regeringen har tappat kontrollen över invandringen. Många kommuner går nu på knäna, eftersom etableringstiden har gått ut och regeringen har tagit sin hand från kommunerna. I detta läge har regeringen valt att gå fram med en mer omfattande anhöriginvandring och ytterligare grund för asyl. Detta står helt i kontrast till vad Socialdemokraterna har sagt och lovat före valet.

Men detta står också i kontrast till vad Ardalans Shekarabi har sagt flera gånger. Jag har tjuvkikat lite grann. Häromdagen sa han att mot bakgrund av det vi nu har ska vi fortsätta ha en restriktiv migrationspolitik som gör att vi klarar detta.

Fru talman! Därför undrar jag vems ord det är som gäller, är det Shekarabis eller Johanssons?

Anf. 69 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag tackar Ann-Sofie Alm för frågan. Jag välkomnar också debatten om kommunernas ekonomi. Det är glädjande att moderata företrädare lyfter fram frågan om kommunernas ekonomi med tanke på att denna aspekt var helt borta när beslutet om budgeten för 2019 fattades i denna kammare.

Den mer restriktiva migrationspolitik som det fattades beslut om i och med den tillfälliga lagen ligger fast. Det är regeringens vilja att säkerställa att det är ordning och reda i migrationspolitiken. Det framgår också av överenskommelsen mellan de fyra partierna i januariavtalet. Däremot finns det också en överenskommelse om anhöriginvandring, som är en humanitär fråga, som regeringen står upp för. Men vi ska klara av integrationen. Då är det viktigt att våra kommuner har bra förutsättningar. Och en viktig insats där är att vi säkerställer en ökad kostnadsutjämning, så att

kommuner, inte minst i glesbygden, som har tagit ett stort ansvar får ekonomiska förutsättningar att säkra välfärden eftersom välfärden och integrationen måste komma först.

Prot. 2019/20:7
19 september

Frågestund

Anf. 70 ANN-SOFIE ALM (M):

Fru talman! Ja, välfärden måste komma först. Men etableringstiden har gått ut, och regeringen har tagit sin hand från kommunerna som nu står med hela betalningsansvaret. Detta är en jättejobbig situation för de små kommunerna.

Det är inte bara moderatledda kommuner som klagar över detta utan även socialdemokratiskt ledda kommuner.

Vad har Socialdemokraterna egentligen för besked till kommunalråden i Eskilstuna och i Norrköping? Ska man ha en restriktiv invandring, som Ardalan Shekarabi faktiskt påstår när jag tjuvkikar, eller ska det vara enligt regeringen?

Anf. 71 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Kommunerna behöver resurser. Det som regeringen nu meddelat är att kommunerna ska få mer resurser i generella statsbidrag som möjliggör för kommunerna att avgöra var satsningar ska göras. Parallellt med det måste omfördelningen mellan kommunerna förstärkas. Det är av yttersta vikt om vi vill ge rätt förutsättningar till kommuner som Bengtsfors och Filipstad. Regeringens vilja är alltså att denna kammare fattar beslut om att förstärka utjämningen och därmed skapar förutsättningar för bra välfärd och integration i hela Sverige.

Arlandarådets slutrapport och Arlandas framtid

Anf. 72 ÅSA COENRAADS (M):

Fru talman! Arlanda flygplats är Sveriges största flygplats och används dagligen av affärsresenärer och privatpersoner. Arlanda är, precis som Bromma flygplats, ett nav för infrastrukturen i Sverige. Arlanda börjar dock nå bristningsgränsen för vad som är funktionellt, eftersom flygplatsen är för liten. Frågan om Arlanda kommer också att påverka framtiden för Bromma flygplats, vilket påverkar hela Sveriges tillgång till vår huvudstad.

År 2017 tillsatte regeringen Arlandarådet för att ta fram långsiktiga lösningar för luftfarten. Rådet skulle slutrapportera i december 2018 men fick ett förlängt uppdrag till i mars i år. Dock har ingen ännu sett slutrapporten, trots påpekanden i ett antal skriftliga frågor till regeringen.

Min fråga till infrastrukturministern är därför: Vad kommer att hända med Arlandarådets slutrapport, och hur ser Arlandas framtid ut?

Anf. 73 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tackar Åsa Coenraads för frågan. Det är fascinerande att Åsa Coenraads tycks veta mer om Arlandarådets arbete än jag som faktiskt ledde Arlandarådets arbete. Det är inte så att det finns en färdig slutrapport, utan Arlandarådet skapades för att ge råd till regeringen om hur en färdplan ska kunna utvecklas för Arlandas fortsatta utveckling.

Det är klart att det är sant att Arlanda behöver utvecklas. Det är en flygplats som i dag inte klarar sitt uppdrag väl utan måste renoveras för att kunna klara bagagehantering och få bättre lösningar mellan utrikes och inrikes och clearingen däremellan. Det finns många utmaningar. Det ansvaret har Swedavia, det statliga bolag som faktiskt har att förvalta Arlanda.

Det vi arbetar med i färdplanen och det regeringen har att ta ställning till framöver är bland annat frågan om Brommas framtid. Jag vet att det nu finns en uppslutning i Stockholmsregionen om att faktiskt avveckla Bromma, vilket nog vore bra för att på så vis kunna säkerställa att man i stället samordnar en del flyg på Arlanda, inte minst inrikesflyget.

Anf. 74 ÅSA COENRAADS (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Jag blir tyvärr inte så mycket klokare.

Vi väntar och väntar på Arlandarådets slutrapport, och under tiden riskerar vi att tappa jobb och företagande i Sverige. Vi har redan nu sett att två viktiga flyglinjer har slutat gå till Sverige.

Vad är det som gör att det tar sådan tid för regeringen att sätta ned foten? Även om Swedavia har ett ansvar är det ändå regeringen som pekar ut riktlinjen för Arlandas framtid.

Hur ser ministern på Arlandas framtid?

Anf. 75 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack för frågan, Åsa Coenraads!

Det pågår i dag ett utvecklingsarbete på Arlanda som Swedavia är ansvarigt för. Det är sant att vi har ett ansvar för hur *hela* flyget ska utvecklas, och då vill jag nog säga att det viktigaste för flyget framöver, i Sverige och i världen, är att möta klimatutmaningen. Den minskning vi har sett i flygandet hänger tydligt samman med att människor och företag vill göra mindre klimatavtryck. Därför måste vi arbeta med biobränsledrivmedel och elektrifiering av flyget så att det, precis som alla andra transportslag, tar sitt klimatansvar.

En oberoende institution för mänskliga rättigheter

Anf. 76 THOMAS HAMMARBERG (S):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Åsa Lindhagen om mänskliga rättigheter.

I regeringsdeklarationen sägs det tydligt att en oberoende institution för mänskliga rättigheter ska bli av. Det här är ett löfte som är intressant därför att det har ställts många gånger förut. Frågan har dragits lite i långbänk, och jag hoppas att det nu verkligen blir dags att försöka komma till något beslut.

Det finns vissa brister i hur vi tar till vara de råd och instruktioner som vi får från internationella organisationer när det gäller mänskliga rättigheter och att övervaka att vi verkligen respekterar rättigheterna. Här finns det en brist, och det är dags att vi nu kommer igång med arbetet. Det var väldigt lite, om ens något, om detta i budgetpropositionen, så jag hoppas att förberedelserna nu kommer igång.

Anf. 77 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Tack till Thomas Hammarberg som lyfter upp de här frågorna och hela tiden trycker på när det gäller mänskliga rättigheter!

Som vi pratat om tidigare tänker jag att vi lever i tider när vi mer än på väldigt länge behöver stå upp för mänskliga rättigheter och vikten av att inrätta en oberoende institution som kan bevaka och ge stöd och hjälp när det gäller hur vi hela tiden kan stärka vårt arbete för mänskliga rättigheter och alla människors lika värde, vilket är grunden i vår demokrati – möjligheten för människor att leva ett fritt liv i en vital och stark demokrati.

Vi har varit tydliga. I regeringförklaringen nu i september lyfte statsministern att vi ska inrätta en oberoende institution för mänskliga rättigheter. Det är en fråga som har behövt stötas och blötas under en längre tid, men vi har nu fått in remissvar på det förslag som finns på bordet. De remissvaren håller på att beredas, så vi kommer att återkomma i den här frågan.

Anf. 78 THOMAS HAMMARBERG (S):

Fru talman! Det är möjligt att jag själv också kommer att återkomma när det gäller detta.

För att understryka att det börjar bli lite bråttom kan nämnas att vi har tänkt oss att granskningen av hur vi genomför den mycket viktiga konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder ska ligga på den här institutionen. Det finns en oro och en känsla av att det inte händer någonting inom funktisrörelsen. Det understryker ytterligare hur viktigt det är att vi faktiskt börjar komma till skott i den här frågan nu.

Tack för svaret!

Anf. 79 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Det är oerhört viktigt att den här institutionen etableras på ett bra sätt och att vi värnar institutionens oberoende. Jag delar helt uppfattningen att det är väldigt viktigt att vi nu kommer framåt och får institutionen på plats. Den har en viktig roll att spela, även utifrån det perspektiv som du, Thomas Hammarberg, lyfter fram när det gäller personer med funktionsnedsättningar och deras rättigheter och också mänskliga rättigheter överlag.

Återkom väldigt gärna, för det här är en viktig fråga!

Körkort för tunga fordon och krav på medicinsk lämplighet

Anf. 80 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! För att få lov att ta och behålla körkort i Sverige måste den enskilde uppfylla krav om medicinsk lämplighet. Det är bra, för trafiksäkerhet är viktigt. Vad gäller körkort för tunga fordon finns det regler i EU-direktiv. De nya implementerade Transportstyrelsen 2017 om jag har förstått det rätt.

Om man har till exempel epilepsi innebär det att man numera måste vara både anfallsfri och medicinfri i tio år för att få behålla sitt körkort. Tidigare var det anfallsfri i fem år som gällde. Det här resulterar i att yrkeschaufförer runt om i Sverige blir av med sina körkort och sin försörj-

ning. Tycker inte infrastrukturministern att det borde finnas övergångsregler som gör det möjligt för dessa chaufförer att kunna följa regelverket inom rimlig tid?

Anf. 81 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack för frågan, Alexandra Anstrell!

Det är sant att det är viktigt att vi vid förändringar då vi ställer ökade medicinska krav gärna vill se till att man har en möjlighet till omställning. I det här fallet är det ett EU-direktiv som är styrande. Vi har att följa det, och Transportstyrelsen som svensk myndighet har att implementera det. Bakgrunden till att man från EU:s sida har valt att ha ganska strikta regleringar är krav från medicinsk expertis på att man måste beakta den risk som det innebär i trafiken och särskilt i yrkestrafiken. Vi talar om chaufförer som kör fordon på kanske 60–70 ton och den risk det skulle innebära om man mitt i framfarten med ett sådant fordon skulle drabbas av ett allvarligt medicinskt tillstånd.

Vi måste ha respekt för det som ligger till grund för den lagstiftning som nu implementeras i alla europeiska länder. Men jag kommer naturligtvis också att följa utvecklingen och inte minst de medicinska bedömningarna och om det där finns skäl att göra förändringar.

Anf. 82 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Vi talar om chaufförer som drabbas, exempelvis en åkare i Åre kommun. Han hade tre epilepsianfall i sömnen i tonåren på 90-talet. Sedan dess har han varit medicinerad för säkerhets skull. Han har kört tung trafik i över 20 år. Nu dras körkortet och därmed hans försörjning in utan att hans sjukdomsprognos har förändrats.

Är ministern beredd att ta initiativ till att ändra regelverket så att individuell prövning alltid görs för den som har en sjukdomshistorik?

Anf. 83 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tror att både ledamoten och jag ska vara försiktiga när det gäller att uttala oss om enskilda fall eller göra bedömningar av i vilket läge personer ska behålla möjligheten att ha körkort beroende på sjukdomstillstånd. Det måste vi kunna överlåta till läkarvetenskapen. Sedan ska det naturligtvis vara en individuell prövning, och individuella tester och prövningar genomförs nu.

Jag kommer noga att följa den fortsatta utvecklingen både i detta fall och i en del andra fall men inte – jag vill vara noga med detta – tumma på trafiksäkerheten.

Effektivare kontroller av yrkestrafiken

Anf. 84 ELIN GUSTAFSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till infrastrukturminister Tomas Eneroth.

Jag träffar ofta åkerier och lastbilschaufförer runt om i Sverige. Signalerna är tydliga från dem alla. Alla efterfrågar det som vi socialdemokrater länge kämpat för, nämligen sjysta villkor och ordning och reda på våra vägar.

I våras hade jag äran att vara med en trafikpolis utanför Helsingborg hemma i Skåne på jobbet en dag för att se vad vårt arbete för ordning och reda ger för effekt i praktiken. Det är tydligt att det arbete som regeringen gjorde och de beslut som regeringen tog under förra mandatperioden har gett mycket bättre verktyg för att förbättra situationen på våra vägar.

Men man kan fråna polisen inte göra allt kontrollarbete på våra vägar helt själv. Samtidigt har vi fortfarande en verklighet där lastbilschaufförer lever i sina lastbilar med usla villkor. De får inte sin dygnsvila, de kör trafikosäkra fordon med överlast och de har beställare som inte tar sitt ansvar.

Min fråga till statsrådet är: Vad kan vi göra här och nu på hemmaplan för att komma vidare med den här frågan?

Anf. 85 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Elin Gustafsson, för engagemanget! Det här är en jätte viktig fråga.

Före 2014 fanns det inga insatser eller regleringar för att stoppa den kraftiga ökningen av illegal cabotage trafik. Man dumpar löner och arbetsvillkor och kör dessutom ibland med lastbilar som inte följer rätt trafikregler. Därför har vi infört klampning, sanktionsavgifter och beställansvar. Den som beställer transporter har numera ett ansvar för att se till att det ska vara lagligt. Vi utbildar också 400 poliser i kontroll av detta.

Vi behöver dock gå vidare. Därför har vi nu aviserat en utredning om effektivare kontroller, det som ibland kallas yrkestrafikinspektion. Det betyder att vi ger både trafikpolisen och Transportstyrelsen samlat bättre förutsättningar för att kunna övervaka digitalt men också på plats ute på vägarna. Vi gör det för svensk åkerinäringens skull, för klimatets skull och faktiskt för vår trafiksäkerhets skull.

Anf. 86 ELIN GUSTAFSSON (S):

Fru talman! Tack, infrastrukturministern, för svaret!

Det är bra och viktigt att vi fortsätter gå i tåten för att leverera mer åtgärder för att få ordning och reda på vägar här i Sverige och i Europa. Men trots de framsteg som gjordes i Europaparlamentet under våren, vilket inte minst ministern själv var delaktig och engagerad i, ser vi att det runt om i Europa fortfarande finns ett starkt hot mot detta arbete.

Jag undrar hur infrastrukturministern ser på det internationella arbete som också behöver göras vidare på detta område.

Anf. 87 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Elin Gustafsson!

Det är helt rätt att det inte räcker att bara göra saker på hemmaplan, även om vi skärper kontrollerna. Allt är också beroende av ett europeiskt regelverk.

Vi nådde i december en viktig förhandlingsframgång med ett mobilitetspaket. Nu står det och väger i det nya parlamentet. Högerkrafter där vill riva ned en del av det som vi förhandlade fram.

Mitt svar är tydligt: Vi måste värna överenskommelsen. Om den skulle falla kommer varje land för sig att behöva utveckla helt andra typer av kontroller. Det befrämjar inte Europas utveckling eller rörligheten.

Anf. 88 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Jag har en fråga till infrastrukturminister Tomas Eneroth. Förbifart Stockholm är ett infrastrukturprojekt som är av stor vikt för hela landet. Projektet kommer att avlasta Essingeleden som i dag är hårt trafikerad och bidra till att öka tillgängligheten och förkorta restiderna i hela Stockholmsregionen. Förbifarten skapar nya möjligheter för kollektivtrafiken med snabba bussförbindelser mellan Stockholms södra och norra delar.

Projektet har kantats av många problem. Bland annat stoppade regeringen, som ni minns, projektet under 2014. Det kostade skattebetalarna 200 miljoner kronor, till ingen nytta. I mars månad fick vi besked om att Trafikverket hade sagt upp en av entreprenörerna, vilket ger ytterligare förseningar och fördyringar. Och i somras kunde vi läsa om nya förseningar.

Min fråga till statsrådet gäller om han tror att projektet Förbifart Stockholm kommer att vara färdigt 2026 som planerat.

Anf. 89 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Jessika Roswall!

Jag vill inte uttala mig om vad jag tror. Jag vill helst veta. Det är grunden till att jag förväntar mig att Trafikverket återkommer med en rapportering om vilka konsekvenser avbrottet har fått för planeringen och genomförandet av Förbifart Stockholm.

Vi ska dock komma ihåg varför det avbröts. Det handlade om allvarliga arbetsmiljöbrott. Det var allvarliga brister hos entreprenörerna. Jag är glad att Trafikverket inte lät detta fortgå utan agerade och stoppade det som annars skulle innebära stora risker för dem som jobbar där men också för omkringliggande aktörer.

Det får naturligtvis konsekvenser när man tvingas avbryta viktiga infrastrukturinvesteringar. Men samtidigt måste vi veta att de som jobbar där arbetar tryggt och säkert, så att vi inte får ett fortsatt ökat antal döda i arbetslivet.

Jag förväntar mig en rapport från Trafikverket om konsekvenserna av det avbrutna arbetet. Men jag är naturligtvis, precis som Jessika Roswall, jätteangelägen om att Förbifarten ska vara på plats så snart som möjligt och enligt plan. Det är en viktig investering som vi nu gör i Sverige.

Vättern som riksintresse och dricksvattentäkt

Anf. 90 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till miljöminister Isabella Lövin. Det handlar om Vättern.

Vättern är i dag utpekad som riksintresse när det gäller turism och friluftsliv, natur- och kulturvärden, naturvård, yrkesfiske, totalförsvaret med mera.

Vättern är en stor dricksvattentäkt med i dag 250 000 abonnenter. Man räknar med en utökning på 100 000 till framöver. När det gäller dricksvattnet finns en stor oro för framtiden.

Min fråga till miljöministern gäller framför allt de olika riksintressena och hur man balanserar dessa.

Prot. 2019/20:7
19 september

Anf. 91 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Johan Andersson, för att du lyfter upp en viktig fråga!

Dricksvattenförsörjningen är av absolut största vikt för våra invånare. Vi har dessvärre fått uppleva flera somrar nu med brist på nederbörd och väldigt låga grundvattennivåer i många kommuner där vi normalt har god tillgång till grundvatten.

Vättern är en viktig dricksvattentäkt. Det finns också andra viktiga intressen, inte minst försvarsintressen och försvarets behov av att öva i området. Det är förstås något som debatteras lokalt.

En sak som regeringen har tittat på alldeles nyligen är bankantsdräneringen av Karlsborgs flygplats. Vi ser att det finns en risk att farliga ämnen kommer att komma ut i vattnet. För att säkerställa att inga gifter läcker ut har regeringen därför inhiberat det tillståndet.

Frågestunden var härmed avslutad.

Frågestund

§ 6 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2018/19:138 Straffet för mord

2019/20:30 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V)

2019/20:49 av Adam Marttinen m.fl. (SD)

2019/20:50 av Johan Forssell m.fl. (M)

2019/20:51 av Andreas Carlson m.fl. (KD)

med anledning av skr. 2018/19:129 Riksrevisionens rapport om säkerhetsarbetet i de statliga centralmuseernas samlingsförvaltning

2019/20:57 av Aron Emilsson m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2018/19:144 Riksrevisionens rapport om Skolinpektionens uppföljningar av brister i skolor

2019/20:10 av Roger Haddad m.fl. (L)

2019/20:52 av Kristina Axén Olin m.fl. (M)

2019/20:59 av Patrick Reslow m.fl. (SD)

2019/20:62 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD)

med anledning av skr. 2018/19:153 Första kontrollstationen för energiöverenskommelsen

2019/20:43 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD)

§ 7 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 18 september

2019/20:7 Försäkringskassans arbete med assistansersättningen
av *Bengt Eliasson* (L)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 18 september

2019/20:23 Takten i utbyggnaden av bredband

av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2019/20:24 Kulturskolan

av *Per Lodenius* (C)
till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2019/20:25 Kulturskolan

av *Per Lodenius* (C)
till kultur- och demokratiminister *Amanda Lind* (MP)

§ 9 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 18 september

2018/19:944 Korruption inom biståndet

av *Magdalena Schröder* (M)
till statsrådet *Peter Eriksson* (MP)

2018/19:957 Turkiets hot mot Rojava

av *Håkan Svenneling* (V)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2018/19:958 Åtgärder för att skydda skog från granbarkborren

av *Åsa Eriksson* (S)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2018/19:960 Dubbla tull- och momsavgifter

av *Boriana Åberg* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:2 Stöd till Hongkongs demokratirörelse

av *Ludvig Aspling* (SD)
till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2019/20:3 Dubbelbeskattningsavtal med Hongkong

av *Joar Forssell* (L)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:5 Havsplanering

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

Prot. 2019/20:7

19 september

§ 10 Kammaren åtskildes kl. 15.07.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till ajourneringen kl. 12.43 och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 3 Svar på interpellation 2018/19:305 om markering av Irans övergrepp mot hbtq-personer.....	1
Anf. 1 Utrikesminister ANN LINDE (S)	1
Anf. 2 FREDRIK MALM (L).....	2
Anf. 3 Utrikesminister ANN LINDE (S)	3
Anf. 4 FREDRIK MALM (L).....	4
Anf. 5 Utrikesminister ANN LINDE (S)	4
Anf. 6 FREDRIK MALM (L).....	5
Anf. 7 Utrikesminister ANN LINDE (S)	5
§ 4 Svar på interpellation 2018/19:315 om hjälpmedel till elever som skriver nationella prov	6
Anf. 8 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	6
Anf. 9 ROGER HADDAD (L).....	7
Anf. 10 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	8
Anf. 11 ROGER HADDAD (L).....	8
Anf. 12 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	9
Anf. 13 ROGER HADDAD (L).....	10
Anf. 14 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	11
Ajournering.....	12
Återupptaget sammanträde.....	12
§ 5 Frågestund	12
Anf. 15 ANDRE VICE TALMANNEN	12
<i>Elkapaciteten i storstäderna.....</i>	<i>12</i>
Anf. 16 LARS HJÄLMERED (M).....	12
Anf. 17 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	12
Anf. 18 LARS HJÄLMERED (M).....	13
Anf. 19 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	13
<i>Kommunernas ekonomiska situation och värnskatten.....</i>	<i>13</i>
Anf. 20 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	13
Anf. 21 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	13
Anf. 22 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	14
Anf. 23 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	14
<i>Tvångs- och barnäktenskap.....</i>	<i>14</i>
Anf. 24 SOFIA NILSSON (C)	14
Anf. 25 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	15
Anf. 26 SOFIA NILSSON (C)	15
Anf. 27 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	15
<i>Avskaffande av skattebefrielsen för flyget</i>	<i>15</i>
Anf. 28 JENS HOLM (V)	15
Anf. 29 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	16
Anf. 30 JENS HOLM (V)	16
Anf. 31 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	16
<i>Integrationen av utrikes födda kvinnor.....</i>	<i>16</i>
Anf. 32 GULAN AVCI (L).....	16
Anf. 33 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	17

Anf. 34 GULAN AVCI (L)	17	Prot. 2019/20:7
Anf. 35 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	17	19 september
<i>Kostnadsutjämningsystemet och förhållandet stad–land</i>	18	-----
Anf. 36 EVA LINDH (S)	18	
Anf. 37 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	18	
Anf. 38 EVA LINDH (S)	18	
Anf. 39 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	18	
<i>Regeringens hbtq-politik</i>	19	
Anf. 40 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP)	19	
Anf. 41 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	19	
Anf. 42 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP)	19	
Anf. 43 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	19	
<i>Klimatklivets effektivitet</i>	20	
Anf. 44 LOUISE MEIJER (M)	20	
Anf. 45 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	20	
Anf. 46 LOUISE MEIJER (M)	20	
Anf. 47 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	20	
<i>Anslaget till Sveriges Domstolar</i>	21	
Anf. 48 KATJA NYBERG (SD)	21	
Anf. 49 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	21	
Anf. 50 KATJA NYBERG (SD)	21	
Anf. 51 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	22	
<i>Översyn av trafikskolornas förutbildning</i>	22	
Anf. 52 MIKAEL LARSSON (C)	22	
Anf. 53 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	22	
Anf. 54 MIKAEL LARSSON (C)	22	
Anf. 55 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	23	
<i>Produkters hållbarhet och ett förbättrat konsumentskydd</i>	23	
Anf. 56 OLA MÖLLER (S)	23	
Anf. 57 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	23	
Anf. 58 OLA MÖLLER (S)	23	
Anf. 59 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	24	
<i>Arbetsmiljön för poliser och sjukvårdspersonal</i>	24	
Anf. 60 LOTTA OLSSON (M)	24	
Anf. 61 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	24	
Anf. 62 LOTTA OLSSON (M)	25	
Anf. 63 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	25	
<i>Skärpta globala regler för kemikalier</i>	25	
Anf. 64 MARLENE BURWICK (S)	25	
Anf. 65 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	25	
Anf. 66 MARLENE BURWICK (S)	26	
Anf. 67 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	26	
<i>Regeringens migrationspolitik och kommunernas ekonomi</i>	26	
Anf. 68 ANN-SOFIE ALM (M)	26	
Anf. 69 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	26	
Anf. 70 ANN-SOFIE ALM (M)	27	

Anf. 71 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	27
<i>Arlandarådets slutrapport och Arlandas framtid</i>	27
Anf. 72 ÅSA COENRAADS (M)	27
Anf. 73 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	27
Anf. 74 ÅSA COENRAADS (M)	28
Anf. 75 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	28
<i>En oberoende institution för mänskliga rättigheter</i>	28
Anf. 76 THOMAS HAMMARBERG (S).....	28
Anf. 77 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	29
Anf. 78 THOMAS HAMMARBERG (S).....	29
Anf. 79 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	29
<i>Körkort för tunga fordon och krav på medicinsk lämplighet</i>	29
Anf. 80 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	29
Anf. 81 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	30
Anf. 82 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	30
Anf. 83 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	30
<i>Effektivare kontroller av yrkestrafiken</i>	30
Anf. 84 ELIN GUSTAFSSON (S).....	30
Anf. 85 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	31
Anf. 86 ELIN GUSTAFSSON (S).....	31
Anf. 87 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	31
<i>Tidsplanen för Förbifart Stockholm</i>	32
Anf. 88 JESSIKA ROSWALL (M).....	32
Anf. 89 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	32
<i>Vättern som riksintresse och dricksvattentäkt</i>	32
Anf. 90 JOHAN ANDERSSON (S).....	32
Anf. 91 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	33
§ 6 Bordläggning	33
§ 7 Anmälan om interpellation	34
§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar	34
§ 9 Anmälan om skriftliga svar på frågor	34
§ 10 Kammaren åtskildes kl. 15.07.	35